

Istorikas, neigdamas praeitį kaip vertybę, naikina lietuvių

Istorikas **E.Kriščiūnas**

Nebe pirmi metai apie ikirikščioniškąją Lietuvos valstybę, jos valdovus, jų politiką tik ir girdi, skaitant tokius apibūdinimus : Lietuva- Europos užkampių užkampis, barbarų kraštas, lietuviai – imperialistai, visi didieji kunigaikščiai neverti vieno 1918-1919 m. Savanorio, Lietuva sutrukdė Vakarų civilizacijos plėtrą slavų žemėse, atplėšė baltarusius ir ukrainiečius nuo rusų, t.y. pirmiesiems neleido surusėti (E.Gudavičius). A.Bumblauskas dėsto:“Baltarusiai yra tauta, gimusi Lietuvai nuskriaudus rusus [pabraukta cituojant- V.T.]. LDK atplėšė nuo senosios Rusios milžinišką teritoriją su Kijevu. Tai buvo imperializmas...” TV laidoje“Būtovės slėpiniai“ net buvo įtaigojama mintis, kad turėtume Rusijos atsiprašyti už jai padarytas „skriaudas“.

Negana to. E.Gudavičius, nebūdamas senosios Lietuvos ekonomikos specialistas, neatlikęs išsamesnio tyrimo, skelbia jos ūkinį atsilikimą nuo kaimynų. Anot jo, mūsų proteviai vėliausiai išmoko prekiauti, vėliausiai Lietuvoje atsirado pirkliai, amatininkai, miestai. Visi šie teiginiai reklamuojami kaip atradimai, conceptualumai, naujas žodis istorijos moksle. Šiomis „novacijomis“ gėrisi ir Tarptautinių santykių instituto direktorius R.Lopata: „Šia prasme kriticismu sužėri Edvardo Gudavičiaus eilutės, kuriose lietuviai- dideli rusų [tuomet neegzistavusių- V.T.] žemių užkariautojai, nors faktiškai jie –šakalai...” Į tokius niekinimo pasažus reagavo A.Suraučius iš lenkijos:“Tik tokio nusikalbėjimo neteko išgirsti net iš didžiausių lietuvių nedraugų. Tenka apgailestauti del istoriko E.Gudavičiaus nusikalbėjimo. Ar tai galima vadinti nusišnekėjimu?! Greičiausia tai išplaukia iš istoriko pasaulėžiūros , istoriosofijos. Ją mokslininkė N.Neporožnia (Lietuvos ukrainietė) apibūdino griežtai:“E.Gudavičiaus istoriosofija ir politinis tendencingumas- nostalgiskai prosovietinis , monarchiskai- rusiskai imperialistiskas <...>

Kaip rašiau „XXI amžiuje“, A.Nikžentaitis, ištraukdamas iš istorinių šaltinių ir mokslinių tyrinėjimų sau parankias žinias bei išvadas, stengiasi įrodyti,kad XIII a. Pagonių lietuvių kariuomenė buvo primityvi: vyravo pėstininkai, kovėsi tik pėsčiomis, jų ginkluotė ir kovos taktika buvo prasta, kariai buvo prietarūs ir kerštingi.

Į niekinimo kompaniją įsitraukė ir istorikas L.Truska, kuris pagal sovietinių propagandos kurpalį juodina tarpukario Lietuvą, ją vaizduoja pūvančia, be asmenybių, iš esmės kaltę už Nepriklausomybės praradimą 1940 m. Suverčia Lietuvos valdovams, partijoms ir galiausiai tautai.

Tai negalima nepastebėti tendencingo, nihilistisko Lietuvos istorijos perrašinėjimo. Blogai, kad nevyksta diskusija. Maiausia abejones nihilistų tyrimų būdais ir jų išvadomis save pasikrikštijusieji etnokritikai, realistai nutildo etiketėmis: diletantai, liguisti praeities idealizuotojai,

ištroškėliai pagražintos Lietuvos istorijos ir pan. O kodėl mes, lietuviai, neturime didžiuotis savo praeitimi, jeigu net svetimšaliui (anglui) Lietuvos istorijos nešališkam tyrinėtoji S.Rouvelui ji atrodo kitokia negu mūsų minėtiems istorikams: 'lietuva turi seną ir garbingą praeitį'. Bet kodėl etnokritikams, „realistams“ prireikė antimoksliško istorinių šaltinių „preparavimo“ ir visiško kitų mokslininkų (archeologų, istorikų) tyrimų rezultatų, prieštaraujančių išankstinėms pirmųjų nuostatoms, ignoravimo?! Užvis pavojingiausia, kad „realistai“ įsitvirtino Lietuvos istorijos mokslo ir mokymo institucijose, žiniasklaidoje. Tikiu ir nesistebiu pasakojimais, kad VU garba Tėvynei ir tiesai, kad patriotinės krypties istorikai laikomi nemoderniais, primityviais, kad studentai istorikai negali išlaikyti egzamino ar gauti aukštesnio balo, jeigu mokosi iš A.Šapokos „Lietuvos istorijos“. Be abejonės, istorijos mokslo olimpe sėdintys „realistai“ turi galimybes pro savo „filtrus“ nepraleisti kitamintiškų mokslo darbų.

Tokia nenormali padėtis Lietuvos istorijos moksle (Nepriklausomybės laikais!) padiktavo mano straipsnį „Duglošiški anekdotai apie pagoniškosios Lietuvos kariuomenę“ ir jo tonaciją. Jame suregistravau A.Nikžentaičio habilitaciniame darbe nurodytas, nutylėtas istorinių šaltinių žinias ir kitų mokslininkų rimtais tyrimais pagrįstas išvadas apie pagoniškosios Lietuvos kariuomenę, kurios prieštarauja habilitanto teiginiams. Tuo siekiau sukelti istorikų, skaitytojų diskusiją ir sulaukti A.nikžentaičio paaiškinimo, kodėl jis nusidėjo mokslo darbams keliamiems reikalavimams, etikai. Deja, diskusijos nesukėliau. Gal skaitytojams nė motais, kai juodžiausiai piešiama Lietuvos senovė, išplaunama pagarba jai. Elgiamasi pagal rusų patarlę: „Slušajut, da jest“. Atsiliepė A.Nikžentaitis ir D.Baronas .Nė vienas jų nepaneigė ,kad mano sudarytas A.Nikžentaičio darbe nutylėtų žinių, išvadų registras neteisingas. Galop mane būtų patenkinęs jo kad ir toks paaiškinimas : ne visas kronikų žinias panaudojau dėl jų nepatikimumo. Nepaisyčiau, kad ir tokiu atveju mokslininkui privalu tokias žinias nurodyti ir jas kritiškai įvertinti. Dėl visa to darau išvadas: 1) A.Nikžentaitis pripažino, kad mano registras sudarytas reisingai; 2) jis neatliko objektyvaus, patikimo senosios Lietuvos kariuomenės tyrimo, kodėl jo habilitacijos skyrius siuo klausimu neatitinka mokslo darbams keliamų reikalavimų. Apie juos gal šiek tiek išmanau, nes 30 metų dirbu tiriamąjį darbą. Kyla klausimas: kodėl oponentai, disertacijos gynimo komiteto nariai to nepastebėjo ir A.Nikžentaičiui pripažino habilituoto daktaro laipsnį, o Mokslo taryba jį patvirtino? Tarytum nujausdamas toki klausimo galimybę, atsakyme A.Nikžentaitis kaltina mane neatpažįstamai iškraipius jo tekstą. Mano patarimas būtų toks: jeigu kas nors sukeitė jo disertacijos (esnčios MA bibliotekoje) lapus apie kariuomenę, apie tai reiktų prenešti Mokslo tarybai.

Įštrauka iš Vlodo Terlecko knygos

Lietuvos istorijos klastojimo ir niekinimo iššūkiai